Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

2. oktoober 2019*

Eelotsusetaotlus – Liidu kodakondsus – Direktiiv 2004/38/EÜ – Alaealiste liidu kodanike ülenejaks lähisugulaseks oleva kolmanda riigi kodaniku elamisõigus – Artikli 7 lõike 1 punkt b – Piisavate vahendite tingimus – Vahendid, mille allikaks on elamis- ja tööloata tehtud töö eest saadud tulu

Kohtuasjas C-93/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Court of Appeal in Northern Irelandi (Põhja-Iirimaa apellatsioonikohus, Ühendkuningriik) 15. detsembri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. veebruaril 2018, menetluses

Ermira Bajratari

versus

Secretary of State for the Home Department,

menetluses osales:

Aire Centre,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud A. Rosas, L. Bay Larsen ja M. Safjan,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikku menetlust ja 24. jaanuari 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– E. Bajratari, esindajad: *solicitor* R. Gillen, H. Wilson, *BL*, ja R. Lavery, *QC*,

– Aire Centre, esindajad: *solicitor* C. Moynagh, R. Toal, *BL*, G. Mellon, *BL*, A. Danes, *QC*, ja A. O'Neill, *QC*,

– Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: F. Shibli ja R. Fadoju, keda abistas *barrister* D. Blundell,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vláčil ja A. Brabcová,

– Taani valitsus, esindajad: J. Nymann-Lindegren, M. Wolff ja P. Ngo,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. Bulterman ja C. S. Schillemans,

– Austria valitsus, esindajad: G. Hesse, hiljem J. Schmoll

– Euroopa Komisjon, esindajad: E. Montaguti ja J. Tomkin,

olles 19. juuni 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46), artikli 7 lõike 1 punkti b tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud Ermira Bajratari ja Secretary of State for the Home Departmenti (siseminister, Ühendkuningriik) vahelises kohtuvaidluses seoses Ermira Bajratari elamisõigusega Ühendkuningriigis.

Õiguslik raamistik

3 Direktiivi 2004/38 põhjendus 10 on sõnastatud järgmiselt:

„Elamisõigust kasutavad isikud ei tohiks […] vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi esialgse elamisperioodi jooksul põhjendamatult koormata. Seepärast peaks üle kolmekuulise perioodi puhul kehtestama liidu kodanike ja nende pereliikmete elamisõigusele tingimused.“

4 Direktiivi 2004/38 artiklis 2 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) *liidu kodanik* – isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus;

2) *pereliige:*

[…]

d) ülalpeetavad ülenejad lähisugulased ja punktis b määratletud abikaasa või partneri vahetult ülenejad sugulased;

3) *vastuvõttev liikmesriik* – liikmesriik, kuhu liidu kodanik oma vaba liikumise ja elamise õiguse kasutamiseks liigub.“

5 Direktiivi 2004/38 artikli 3 „Soodustatud isikud“ lõige 1 sätestab:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõikide liidu kodanike suhtes, kes liiguvad liikmesriiki või elavad liikmesriigis, mille kodanikud nad ei ole, ja nende artikli 2 punktis 2 määratletud pereliikmete suhtes, kes on nendega kaasas või ühinevad nendega.“

6 Direktiivi artikli 7 „Üle kolmekuuline elamisõigus“ lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Kõikidel liidu kodanikel on õigus elada teise liikmesriigi territooriumil kauem kui kolm kuud, kui:

a) nad tegutsevad vastuvõtvas liikmesriigis töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjatena või

b) neil on enda ja oma pere jaoks piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi ja neil on vastuvõtva liikmesriigi üldine ravikindlustus või

c) – nad on kantud mõne sellise era- või avalik-õigusliku õppeasutuse nimekirja, mis on vastuvõtvas liikmesriigis akrediteeritud või mida rahastatakse selle riigi õigusaktide või haldustavade põhjal, ja nende peamiseks eesmärgiks on õpingud, sealhulgas tööalane koolitus, ning

– neil on vastuvõtva liikmesriigi üldine ravikindlustus ja nad kinnitavad asjaomasele liikmesriigi asutusele avalduses või mõnes muus enda valitud dokumendis, et neil on enda ja oma pereliikmete jaoks piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, või

d) nad on punktides a, b või c nimetatud tingimustele vastava liidu kodaniku pereliikmed, kes on temaga kaasas või ühinevad temaga.“

7 Direktiivi artikli 14 „Elamisõiguse säilitamine“ lõikes 2 on ette nähtud:

„Liidu kodanikel ja nende pereliikmetel on artiklites 7, 12 ja 13 sätestatud elamisõigus, kuni nad vastavad kõnealustes artiklites sätestatud tingimustele.

[…]“.

8 Direktiivi 2004/38 VI peatükis „Sisenemis- ja elamisõigusele avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides kehtestatavad piirangud“ paikneva artikli 27 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Kui käesoleva peatüki sätetest ei tulene teisiti, võivad liikmesriigid piirata avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides liidu kodanike ja nende pereliikmete liikumis- ja elamisvabadust, sõltumata nende kodakondsusest. Kõnealuseid põhjendusi ei tohi rakendada majanduslikel eesmärkidel.

2. Avaliku korra või julgeoleku huvides võetud meetmed on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ja põhinevad eranditult asjaomase isiku isiklikul käitumisel. Varasemate süüdimõistvate kohtuotsustega ei saa selliste meetmete võtmist iseenesest põhjendada.

Asjaomase isiku käitumine peab kujutama endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi. Põhjendused, mis ei ole juhtumi üksikasjadega seotud või mis rajanevad üldise preventsiooni kaalutlustel, ei ole vastuvõetavad.“

Põhikohtuasja faktilised asjaolud ja eelotsuse küsimused

9 Põhikohtuasja kaebaja, Albaania kodanik E. Bajratari elab Põhja-Iirimaal alates 2012. aastast.

10 Põhikohtuasja kaebaja abikaasal D. Bajratariil, kes on samuti Põhja-Iirimaal elav Albaania kodanik, oli 13. maist 2009 kuni 13. maini 2014 elamisluba, mis andis talle õiguse elada Ühendkuningriigis. Selle elamisloa andmise aluseks oli tema varasem suhe Ühendkuningriigi kodaniku Toaliga, mis lõppes 2011. aasta alguses. Kuigi D. Bajratari lahkus 2011. aastal Ühendkuningriigist, et abielluda Albaanias E. Bajratariga, naasis ta 2012. aastal Põhja-Iirimaale. Tema elamisluba ei ole kunagi tühistatud.

11 Abielupaaril on kolm last, kes on kõik sündinud Põhja-Iirimaal. Kaks vanemat last on saanud Iirimaa kodakondsustunnistuse.

12 Eelotsusetaotlusest nähtub, et D. Bajratari on alates 2009. aastast töötanud erinevatel aladel ning hiljemalt 12. maist 2014, mil lõppes tema elamisluba, töötab ta ebaseaduslikult, sest tal puudub elamis- ja tööluba. Lisaks on eelotsusetaotluses märgitud, et ükski pereliige ei ole kunagi kolinud muusse liidu liikmesriiki ega elanud muus liidu liikmesriigis peale Ühendkuningriigi ja D. Bajratari sissetulekud on pere ainsad vahendid.

13 Pärast esimese lapse sündi esitas E. Bajratari 9. septembril 2013 Home Office'ile (siseministeerium, Ühendkuningriik) taotluse tunnustada tema elamisõigust direktiivi 2004/38 alusel, tuginedes sellele, et ta tegelikult hooldab oma liidu kodanikust last, ning väites, et elamisloa andmisest keeldumisel kaotaks tema laps võimaluse teostada liidu kodaniku õigusi.

14 Secretary of State for the Home Department (siseminister) jättis selle taotluse 28. jaanuari 2014. aasta otsusega rahuldamata kahel põhjusel: esiteks seetõttu, et E. Bajratari ei olnud „pereliige" direktiivi 2004/38 tähenduses, ning teiseks seetõttu, et tema laps ei vastanud nimetatud direktiivi artikli 7 lõike 1 punktis b sätestatud rahalise sõltumatuse nõudele. Üldise ravikindlustuse tingimuse täitmist siiski ei eitatud.

15 First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (esimese astme kohus (sisserände- ja varjupaigaasjade kolleegium), Ühendkuningriik) jättis E. Bajratari kaebuse Home Office'i (siseministeerium) otsuse peale 8. juunil 2015 rahuldamata. 6. oktoobril 2016 jättis Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (kõrgem kohus (sisserände- ja varjupaigaasjade kolleegium), Ühendkuningriik) rahuldamata E. Bajratari teise kaebuse. E. Bajratari esitas Court of Appeal in Northern Irelandile (Põhja-Iirimaa apellatsioonikohus, Ühendkuningriik)) taotluse apellatsioonkaebuse esitamiseks Upper Tribunali (Immigration and Asylum Chamber) (kõrgem kohus (sisserände- ja varjupaigaasjade kolleegium, Ühendkuningriik) otsuse peale.

16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Euroopa Kohus on varem asunud seisukohale, et direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktis b sätestatud nõue, mille kohaselt peab liidu kodanikul olema piisavalt vahendeid, on täidetud, kui asjaomane isik saab neid vahendeid kasutada ning nende vahendite päritoluga seotud nõudeid kehtestatud ei ole (vt selle kohta 19. oktoobri 2004. aasta kohtuotsus Zhu ja Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punkt 30, ning 10. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Alokpa ja Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punkt 27). Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et Euroopa Kohus ei ole siiski võtnud seisukohta konkreetselt küsimuses, kas tuleks arvesse võtta sissetulek, mis on saadud ebaseaduslikust töötamisest liikmesriigi õiguse mõttes.

17 Neil asjaoludel otsustas Court of Appeal in Northern Ireland (Põhja-Iirimaa apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas siseriiklike õigusnormide kohaselt seadusvastasest töötamisest saadava sissetulekuga saab tervikuna või osaliselt tõendada piisavate vahendite olemasolu [direktiivi 2004/38] artikli 7 lõike 1 punkti b tähenduses?

2. Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, saab [selle direktiivi] artikli 7 lõike 1 punkt b olla täidetud, kui töötamist peetakse ebakindlaks üksnes seetõttu, et see on seadusvastane?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

18 Ühendkuningriigi valitsus märgib, et pärast seda, kui käesolevas asjas oli esitatud eelotsusetaotlus, võeti E. Bajratari kahelt vanemalt lapselt ära Iirimaa kodakondsus, mistõttu neil ei ole enam liidu kodakondsust ega sellest tulenevaid õigusi. Niisiis väidab see valitsus, et eelotsuse küsimustes tõstatatud probleemid on puhthüpoteetilised ning seetõttu peaks Euroopa Kohus neile mitte vastama.

19 E. Bajratari ja Aire Centre täpsustavad, et Iirimaa ametiasutuste otsuse peale võtta E. Bajratari kahelt vanemalt lapselt ära Iirimaa kodakondsus on esitatud kohtusse kaebus ning menetlus High Courtis (kõrge kohus, Iirimaa) on pooleli.

20 Sellega seoses tuleb märkida, et üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne on kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Kui küsimused on esitatud liidu õigusnormi tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus seega üldjuhul kohustatud neile vastama. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (27. juuni 2019. aasta kohtuotsus Azienda Agricola Barausse Antonio e Gabriele, C-348/18, EU:C:2019:545, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

21 Käesolevas asjas ilmneb Euroopa Kohtule esitatud toimiku materjalidest, et E. Bajratarile anti luba esitada tema kahe vanema lapse Iirimaa kodakondsustunnistuste kehtetuks tunnistamise otsuste seaduslikkuse vaidlustamiseks kaebus kohtusse.

22 Toimiku materjalid ei anna alust järeldada, et need otsused oleksid muutunud lõplikuks.

23 Pärast seda, kui Euroopa Kohus oli kodukorra artikli 101 kohaselt palunud eelotsusetaotluse esitanud kohtult selgitusi, täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi on võimalik, et põhikohtuasja vaidlus muutub kahe kõnealuse lapse Iirimaa kodakondsuse kaotuse tõttu esemetuks, on see käesoleval ajal siiski veel pooleli.

24 Järelikult tuleb eelotsusetaotlus tunnistada vastuvõetavaks.

Sisulised küsimused

25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma kahe küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et alaealisel liidu kodanikul on piisavalt vahendeid, et mitte koormata põhjendamatult oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, isegi siis, kui nende vahendite allikaks on tulu, mille lapse kolmanda riigi kodanikust isa on teeninud selles liikmesriigis ebaseaduslikult ilma elamis- ja tööloata töötades.

26 Kõigepealt olgu märgitud, et seoses selliste liidu kodanikega nagu E. Bajratari kaks vanemat last, kes on sündinud vastuvõtvas liikmesriigis ega ole kasutanud õigust vabalt liikuda, on Euroopa Kohus otsustanud, et neil on õigus tugineda ELTL artikli 21 lõikele 1 ja selle kohaldamiseks vastuvõetud sätetele (vt selle kohta 13. septembri 2016. aasta kohtuotsus Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, punktid 42 ja 43 ning seal viidatud kohtupraktika).

27 Järelikult annavad ELTL artikli 21 lõige 1 ja direktiiv 2004/38 E. Bajratari kahele vanemale lapsele põhimõtteliselt elamisõiguse Ühendkuningriigis.

28 Samas tuleb veel meeles pidada, et ELTL artikli 21 alusel on igal liidu kodanikul õigus elada liikmesriikide territooriumil, „kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti“ (30. juuni 2016. aasta kohtuotsus NA, C-115/15, EU:C:2016:487, punkt 75).

29 Eeskätt on niisugusteks piiranguteks direktiivi 2004/38 artikli 7 lõikes 1 sätestatud piirangud, sealhulgas direktiivi artikli 7 lõike 1 punktis b ette nähtud tingimus, et peab olema piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, ja üldine ravikindlustus (30. juuni 2016. aasta kohtuotsus NA, C-115/15, EU:C:2016:487, punkt 76).

30 Direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktis b sätestatud piisavate vahendite tingimuse kohta on Euroopa Kohus otsustanud, et kuigi liidu kodanikul peab olema piisavalt vahendeid, ei ole liidu õiguses esitatud siiski mingeid nõudmisi vahendite päritolu suhtes, ning need vahendid võib tagada muu hulgas kolmanda riigi kodanik, kes on asjaomaste alaealiste kodanike lapsevanem (13. septembri 2016. aasta kohtuotsus Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Sellest järeldub, et asjaolu, et alaealise liidu kodaniku vahendid, millele ta direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punkti b kohaldamiseks tugineb, pärinevad sissetulekust, mille tema kolmanda riigi kodanikust vanem on saanud vastuvõtvas liikmesriigis töötamisest, ei takista pidamast nimetatud sättes ette nähtud piisavate vahendite tingimust täidetuks (vt selle kohta 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus Singh jt, C-218/14, EU:C:2015:476, punkt 76).

32 Vaja on kontrollida, kas see järeldus peab paika ka juhul, kui alaealise liidu kodaniku vanemal puudub vastuvõtvas liikmesriigis elamis- ja tööluba.

33 Seoses sellega olgu rõhutatud, et direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punkti b sõnastuse põhjal ei saa teha järeldust, et selle sätte kohaldamisel võib arvesse võtta vaid selliseid vahendeid, mille allikaks on alaealise liidu kodaniku kolmanda riigi kodanikust vanema töötamine elamis- ja tööloa alusel.

34 Nimelt piirdub kõnealune säte nõudmisega, et asjaomastel liidu kodanikel oleks piisavalt vahendeid, et vältida olukorda, kus need isikud koormavad põhjendamatult vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, ning selles ei ole kehtestatud ühtegi muud tingimust, mis puudutaks näiteks vahendite päritolu.

35 Veel olgu meenutatud Euroopa Kohtu praktikas võetud seisukohta, et kuivõrd õigus vabalt liikuda on liidu õiguse aluspõhimõttena üldreegliks, tuleb direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktis b sätestatud tingimusi tõlgendada liidu õiguses kehtestatud piire ning proportsionaalsuse põhimõtet arvestades (vt selle kohta 19. septembri 2013. aasta kohtuotsus Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Selle põhimõtte järgimine eeldab, et kõnealuses sättes ette nähtud tingimuste ja piirangute kohaldamisel võetud riigisisesed meetmed peavad olema sobivad ja vajalikud, et saavutada taotletav eesmärk (vt selle kohta direktiivile 2004/38 eelnenud liidu õigusaktidega seoses 23. märtsi 2006. aasta

kohtuotsus komisjon *vs*. Belgia, C-408/03, EU:C:2006:192, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika), st liikmesriikide eelarvevahendite kaitse (vt selle kohta 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus Singh jt, C-218/14, EU:C:2015:476, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 On tõsi, et kui vahendid, mis on alaealisel liidu kodanikul enda ja oma pereliikmete vajaduste katmiseks vastuvõtvas liikmesriigis elamise ajal, pärinevad sissetulekust, mida saab selles liikmesriigis töötamise eest tema kolmanda riigi kodanikust vanem, kellel puudub elamis- ja tööluba, siis on piisavate vahendite kaotuse ja alaealise liidu kodaniku poolt sotsiaalabisüsteemi koormamise oht suurem, arvestades tema vanema ebakindlat olukorda, mille põhjuseks on ebaseaduslik riigis elamine.

38 Seda silmas pidades võimaldab riigisisene meede, millega välistatakse sellise sissetuleku arvamine „piisavate vahendite“ hulka direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punkti b tähenduses, selle sätte eesmärki kahtlemata saavutada.

39 Olgu siiski toonitatud, et direktiiv 2004/38 sisaldab vastuvõtva liikmesriigi õigustatud huvi kaitseks sätteid, mis lubavad liikmesriigil võtta rahaliste vahendite tegeliku minetamise korral meetmeid, et elamisloa saanud isik ei koormaks selle riigi eelarvevahendeid.

40 Direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 2 kohaselt säilitatakse liidu kodanike ja nende pereliikmete õigus elada direktiivi artikli 7 alusel vastuvõtva liikmesriigi territooriumil üksnes juhul, kui nad vastavad selles sättes ette nähtud tingimustele (16. juuli 2015. aasta kohtuotsus Singh jt, C-218/14, EU:C:2015:476, punkt 57).

41 Direktiivi 2004/38 artikkel 14 lubab vastuvõtval liikmesriigil kontrollida, et elamisõiguse saanud liidu kodanikud ja nende pereliikmed vastaksid kogu elamisperioodi jooksul direktiivis 2004/38 sätestatud tingimustele.

42 Seega, kui tõlgendada direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktis b sätestatud piisavate vahendite tingimust nii, et alaealine liidu kodanik ei või selle sätte kohaldamiseks tugineda sissetulekule, mille on saanud vastuvõtvas liikmesriigis töötamisest tema kolmanda riigi kodanikust vanem, kellel puudub vastuvõtvas liikmesriigis elamis- ja tööluba, siis lisaks see kõnealusele tingimusele ka vanema antavate vahendite päritolu puudutava nõude, mis oleks ebaproportsionaalne sekkumine alaealisele liidu kodanikule ELTL artikliga 21 tagatud põhiõiguse – liikumisvabaduse ja elamisõiguse – kasutamisse, sest see ei ole taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik.

43 Käesoleval juhul nähtub E. Bajratari esitatud seisukohtadest, et alates 2009. aastast on D. Bajratari kogu aeg Ühendkuningriigis töötanud, alguses restoranis kokana ja seejärel alates 2018. aasta veebruarist autopesulas teenindajana.

44 Lisaks kinnitas E. Bajratari kohtuistungil, ilma et Ühendkuningriigi valitsus oleks talle vastu vaielnud, et tulu, mida D. Bajratari töötamisest sai, suurenes pidevalt, hoolimata tema elamisloa lõppemisest, ning sellelt tulult tasuti makse ja sotsiaalkindlustusmakseid.

45 Euroopa Kohtu käsutuses olevas toimikus puuduvad andmed selle kohta, et E. Bajratari lapsed oleksid viimase 10 aasta jooksul kasutanud Ühendkuningriigis sotsiaalabi. Antud juhul ei ole käesoleva otsuse punktist 14 nähtuvalt vaidlustatud ka direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktis b ette nähtud üldise ravikindlustuse tingimuse täitmist.

46 Riigisisene meede, mis lubab liikmesriigi ametiasutustel keelduda andmast alaealisele liidu kodanikule elamisõigust põhjendusel, et nende vahendite allikaks, millele ta kavatseb direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punkti b kohaldamiseks tugineda, on tema vanema – kes on kolmanda riigi kodanik ja kellel puudub elamis- ja tööluba – töötamine, kuigi need vahendid võimaldasid kõnealusel liidu kodanikul

kümne aasta jooksul enda ja oma pereliikmete vajadused rahuldada, ilma et ta oleks pidanud kasutama selle liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, läheb ilmselgelt kaugemale sellest, mis on vajalik liikmesriigi eelarvevahendite kaitseks.

47 Pealegi oleks selline piisavate vahendite tingimuse tõlgendus, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 42, vastuolus direktiivi 2004/38 eesmärgiga, milleks on väljakujunenud kohtupraktikast nähtuvalt hõlbustada liidu kodanikele ELTL artikli 21 lõikega 1 otse antud individuaalse põhiõiguse vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil kasutamist ning seda õigust tugevdada (18. detsembri 2014. aasta kohtuotsus McCarthy jt, C-202/13, EU:C:2014:2450, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Eeltoodust järeldub, et asjaolu, et alaealise liidu kodaniku vahendid, millele ta direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punkti b kohaldamiseks tugineb, pärinevad sissetulekust, mille tema kolmanda riigi kodanikust vanem on saanud vastuvõtvas liikmesriigis töötamisest, ei takista pidamast nimetatud sättes ette nähtud piisavate vahendite tingimust täidetuks, isegi kui kõnealusel vanemal puudub selles liikmesriigis elamis- ja tööluba.

49 Ühendkuningriigi valitsus viitab veel avaliku korraga seotud põhjustele, et põhjendada alaealise liidu kodaniku elamisõiguse piirangut, mis tuleneb sellest, et sissetulekut, mille on saanud selles liikmesriigis töötamisega tema kolmanda riigi kodanikust vanem, kellel puudub Ühendkuningriigis elamis- ja tööluba, ei arvata mõiste „piisavad vahendid“ alla direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punkti b tähenduses.

50 Seoses sellega on oluline meelde tuletada, et liidu kodanike või nende pereliikmete elamisõigusest tehtava erandi põhjendamisel tuleb mõistet „avalik kord“ tõlgendada kitsalt, mistõttu selle ulatust ei saaks määrata iga liikmesriik ühepoolselt, ilma liidu institutsioonide kontrollita (13. septembri 2016. aasta kohtuotsus CS, C-304/14, EU:C:2016:674, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Euroopa Kohus on ka selgitanud, et mõiste „avalik kord“ eeldab igal juhul lisaks ühiskondliku korra häirimisele ehk igasugusele seadusrikkumisele ka seda, et esineb tõeline, vahetu ja piisavalt tõsine oht, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi (13. septembri 2016. aasta kohtuotsus CS, C-304/14, EU:C:2016:674, punkt 38).

52 Põhikohtuasja asjaolusid arvestades tuleb sedastada, nagu seda tegi ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 78, et käesoleval juhul ei ole täidetud tingimused, mis on nõutavad, et avaliku korra huvidega oleks võimalik põhjendada E. Bajratari kahe vanema lapse elamisõiguse piirangut, mis tuleneb sellest, et sissetulekut, mille nende isa on saanud ebaseaduslikust töötamisest, ei arvata mõiste „piisavad vahendid“ alla direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punkti b tähenduses.

53 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et alaealisel liidu kodanikul on piisavalt vahendeid, et mitte koormata põhjendamatult oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, isegi siis, kui nende vahendite allikaks on tulu, mille lapse kolmanda riigi kodanikust isa on teeninud selles liikmesriigis ebaseaduslikult ilma elamis- ja tööloata töötades.

Kohtukulud

54 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ, artikli 7 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et alaealisel liidu kodanikul on piisavalt vahendeid, et mitte koormata põhjendamatult oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, isegi siis, kui nende vahendite allikaks on tulu, mille lapse kolmanda riigi kodanikust isa on teeninud selles liikmesriigis ebaseaduslikult ilma elamis- ja tööloata töötades.

Allkirjad